herpy

PILEGIFTFRØER

## Tolima Poison Frog

# *Andinobates dorisswansonae*

*Andinobates dorisswansonae* er en lille, dagaktiv pilegiftfrø på 16-19 mm, sort eller mørkebrun med røde, orange eller gule pletter. Den er kun kendt fra et lille stykke skov i det nordlige Tolima i Colombia. Arten er sårbar og holdes næppe, så pasningen bygger på levestedets kølige, våde bjergklima.

Familie: Dendrobatidae  Tidligere navn: *Ranitomeya dorisswansonae*  Udgivet 16. november 2026

**SPECIFIKATIONER**

### DYRET

| | |
|---|---|
| Voksenstørrelse | **16-19 mm**<br>snude-kloak-længde |
| Levetid | **5-10 år** |
| Aktiv | **Dag** |
| Levevis | **Jordboende** |
| Biotop | **Bjergskov** |
| Hudgift i naturen | **Mild** |
| Hudgift i fangenskab | **Ingen**<br>Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe |
| Sværhedsgrad | **Erfaren** |

### PASNING

| | |
|---|---|
| Min. terrarie | **45 × 45 × 45 cm**<br>L × B × H til 2 voksne dyr |
| Temperatur, dag | **18-22 °C** |
| Temperatur, nat | **14-17 °C** |
| Luftfugtighed | **85-100 %** |
| Vand | **Ingen vandskål** |
| UVB | **Valgfri**<br>Ferguson-zone 1 |
| Kost | **Små leddyr (springhaler, bananfluer)** |
| Holdes | **Parvis** |

### AVL

| | |
|---|---|
| Formering | **Æglæggende** |
| Udvikling | **Haletudserne bæres til vand** |
| Æglægning | **På jorden** |
| Æg pr. lægning | **1-2** |
| Klækning | **16-24 dage** |
| Larvetid | **108-152 dage**<br>fra klækning til metamorfose |
| Larvefoder | **Alger/planter og færdigfoder** |
| Yngelpleje | **Bærer haletudserne** |

### BESKYTTELSE OG PAPIRER

| | |
|---|---|
| CITES | **Appendiks II** |
| IUCN | **Sårbar (VU)** |

Hele slægten Andinobates står på CITES liste II, så handel over grænser kræver CITES-tilladelser, og dyrene skal kunne dokumenteres som opdrættede. Arten er vurderet som sårbar (VU) i naturen.

## Om arten

*Andinobates dorisswansonae* er en lille pilegiftfrø. Hannerne måler 16-17 mm og hunnerne 18-19 mm fra snude til kloak. Huden er skinnende sort eller mørkebrun med røde, orange eller gule pletter. Øjnene er store med vandret ovale pupiller, og tæerne har hæfteskiver. Den første og anden tå er delvist sammenvoksede, så foden ser ud til kun at have fire tæer. Det træk deler arten kun med *Andinobates daleswansoni*, der er rød foran og brun bagpå og lever lidt længere mod nord. Sammen med *A. dorisswansonae* lever *Andinobates tolimensis*, der har brun ryg og gul-bronze hoved. Kaldet er en række korte summelyde, der minder om en fårekylling.

Arten blev beskrevet i 2006 fra egnen omkring Falan i Tolima og har tidligere stået som *Ranitomeya dorisswansonae*. Levetiden i fangenskab er ikke dokumenteret; tallet i boksen er lånt fra beslægtede, små pilegiftfrøer.

Hudgift: pilegiftfrøer danner ikke selv deres gift, men optager alkaloider fra små leddyr i føden, og opdrættede dyr uden giftholdige foderdyr er uden gift. Giftens styrke hos *A. dorisswansonae* er ikke dokumenteret, men arten regnes for giftig. Frøerne bør ikke håndteres, og hænderne vaskes efter arbejde i terrariet.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

## Udbredelse og levested

*Andinobates dorisswansonae* findes kun i Colombia, i den nordlige del af departementet Tolima omkring Falan på Cordillera Central, den midterste af Andeskæderne. Arten kendes fra et lille skovområde i naturreservatet Ranita Dorada, der er omgivet af græsmarker.

Den er vurderet som sårbar (VU) på IUCN's rødliste. Truslerne er skovrydning, landbrug og indfangning af dyr.

> **Oprindelig udbredelse:** Colombia.

### LEVESTED

*Andinobates dorisswansonae* er fundet i et enkelt stykke sekundær skov i omkring 1.780 m højde. Træerne står tæt og skygger det meste af skovbunden, og de er tæt bevokset med epifytter, mos, laver og svampe. Der falder 2.500-3.000 mm regn om året, så skoven er våd hele året. Frøen lever blandt visne blade på jorden og i bromelier og æder små leddyr, især myrer. Haletudserne bæres til vand, formentlig i bromeliernes bladkar.

Temperaturen er ikke målt i artens levested, men skov i denne højde er kølig og fugtig hele året.

Læs mere: Opdræt af haletudser

## Pasning

### TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Andinobates dorisswansonae*, og arten holdes næppe i fangenskab. Pasningen bygger på levestedet: kølig, våd bjergskov med tæt kronetag, tykt løvlag og bromelier. *Andinobates tolimensis* lever i samme skov og har de samme krav, og *Andinobates daleswansoni* lever i tilsvarende tågeskov lidt længere mod nord. Den nærmeste art med erfaringer fra fangenskab er *Andinobates bombetes*, der også lever i kølig bjergskov i Colombia; tallene for avl og opdræt er lånt derfra.

Et terrarie på 45 × 45 × 45 cm er nok til et par. Brug et drænlag af lecakugler, et skillelag af net og en bund af kokosfibre, skovjord og sphagnum. Læg et tykt løvlag ovenpå, og lav skjul med korkrør og barkstykker. Plant mos, bregner og tillandsier, og sæt mindst én bromelie med vand i bladkarrene til haletudserne. En lav skål med fugtig skovjord er et godt sted til æggene. Luften skal bevæge sig svagt gennem en ventilationsstrimmel, så den ikke står stille.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

### TEMPERATUR

Temperaturen er ikke målt i artens levested. 18-22 °C om dagen og 14-17 °C om natten passer til skov i omkring 1.800 m højde. Arten tåler varme dårligt, og længere tid over 25 °C belaster dyrene. Der skal ikke være nogen varmeplet. I en dansk sommer skal terrariet stå i et køligt rum eller have køling. Vinterhvile er ikke dokumenteret og ikke nødvendig.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

### LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal være 85-100 %. Sprøjt løv og planter grundigt en eller to gange om dagen med regnvand eller osmosevand, eller brug et tågeanlæg på timer. Bunden skal være fugtig, men ikke stående våd. Små frøer udtørrer hurtigt i tør luft, så tjek luftfugtigheden med et hygrometer nær bunden.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

### VAND OG VANDKVALITET

Arten skal ikke have en vanddel. Dyrene får fugt fra løv, planter og sprøjtning. Haletudserne vokser op i vand i bromeliernes bladkar. Brug regnvand eller osmosevand uden tilsætninger, og brug aldrig sæbe eller rengøringsmidler i terrariet, fordi padder optager stoffer gennem huden.

### LYS OG UVB

Giv 10-12 timers lys om dagen fra LED, så planterne trives. Skoven har tæt kronetag, så lyset skal ikke være stærkt, og dyrene skal kunne søge skygge. Der er ikke dokumenteret behov for UVB; en svag UVB-pære (Ferguson-zone 1) er valgfri.

Læs mere: Lys og UVB

### FODER

*Andinobates dorisswansonae* måler kun 16-19 mm og æder små leddyr, i naturen især myrer. Giv springhaler og små bananfluer hver anden dag, og drys foderdyrene med kalk de fleste gange og med vitaminer med D3 1 gang om ugen. Hold selv kulturer af springhaler og bananfluer, så der altid er foder. Små bænkebidere giver afveksling.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

### ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv og lever på jorden i løvlaget. Territorieadfærd er ikke dokumenteret. Et par kan holdes sammen i et terrarie på 45 × 45 × 45 cm. Frøerne bør ikke håndteres, fordi huden er sart. Ved rengøring flyttes dyret i et glas med fugtigt mos.

## Avl

### KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hunnerne (18-19 mm) er lidt større end hannerne (16-17 mm), og hannerne kendes på kaldet. Alder ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret. Et sikkert par fås bedst ved at opdrætte en lille gruppe unge dyr, indtil parrene danner sig.

### PARRING

Parringen er ikke dokumenteret, og det vides ikke, om arten har en fast ynglesæson. Hos *Andinobates bombetes* lokker hannen hunnen hen til æglægningsstedet, og en gruppe med lidt flere hunner end hanner giver flest æg. Et par kan holdes sammen og have ro i et tæt beplantet terrarie.

### ÆG OG HALETUDSER

Æglægningsstedet og antallet af æg er ikke dokumenteret for arten. En forælder bærer haletudserne på ryggen til vand, formentlig i bromeliernes bladkar. Hos *Andinobates bombetes* lægger hunnen 1-2 æg ad gangen, helst på fugtig skovjord, og de tal er brugt i boksen.

Haletudserne kan vokse op i bromelierne eller opfostres hver for sig i små bægre med rent vand. De fodres med fiskeflager i små mængder, så vandet ikke bliver grumset.

### METAMORFOSE

Klæktid og larvetid er ikke dokumenteret for *Andinobates dorisswansonae*. Hos *Andinobates bombetes* klækker æggene efter 16-24 dage, og larvetiden er omkring 110 dage med fiskeflager som foder og op til 150 dage eller mere ved anden føde. Når forbenene kommer, sænkes vandet til højst haletudsens højde, så den lille frø let kommer op på land.

### OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger måler omkring 12 mm (tallet er lånt fra *Andinobates bombetes*). Hold dem i en lille, fugtig boks med køkkenrulle eller løv, et stykke bark og en plante, sprøjt to gange om dagen, og sørg for god luftudskiftning. De første par uger æder de springhaler; derefter kan de få de mindste bananfluer. Drys foderet med kalk. Først efter flere måneder kan de flyttes til et større terrarie.

## Sundhed og typiske fejl

Der findes ingen artsspecifik viden om sygdomme. De typiske fejl hos små pilegiftfrøer fra kølige bjergskove er disse:

- For høj temperatur: dyrene sidder passivt, æder dårligt og bliver modtagelige for hudsygdomme. Køl terrariet ned.
- For tør luft: huden bliver mat, og frøen taber sig. Sprøjt oftere, og tjek bunden.
- Stillestående luft og for vådt løv: mug og hudinfektioner. Sørg for svag ventilation.
- Tynde dyr, der holder op med at æde, eller dyr med hudforandringer: kontakt en dyrlæge med forstand på padder.

Arten er sårbar og findes kun i et lille område, så dyr må aldrig tages fra naturen.

## Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.